

UNORMOWANIA COMPLIANCE W KORPORACJACH

Tomasz Braun

MONOGRAFIE

Wolters Kluwer

UNORMOWANIA COMPLIANCE W KORPORACJACH

Tomasz Braun

MONOGRAFIE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Recenzenci

Dr hab. Robert Gwiazdowski, profesor Uczelni Łazarskiego w Warszawie
Prof. dr hab. Artur Kuś

Wydawca

Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący

Grażyna Polkowska-Nowak

Opracowanie redakcyjne

Dagmara Wachna

Łamanie

Wolters Kluwer Polska

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska SA, 2017

ISBN 978-83-8107-786-6

ISSN 1897-4392

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	13
Rozdział I	
Spójność prawa a korporacyjne normy <i>compliance</i>	45
1. Wprowadzenie	45
2. Spójność prawa.....	46
3. Regulacje pozaprawne (równoległe do prawnych) a system prawny.....	51
4. Normy tworzone przez korporacje	56
4.1. Kryteria wyróżniające normy <i>compliance</i>	59
4.2. Normy <i>compliance</i> wobec zjawisk zachodzących wokół korporacji.....	61
5. Kolidzja norm tworzonych przez korporacje z normami prawa	64
5.1. Przekazywanie danych handlowych	65
5.2. Zarządzanie matrycowe	66
5.3. Arbitraż legislacyjny i regulacyjny.....	67
6. Rozstrzygnięcie kolizji korporacyjnych norm <i>compliance</i> z normami prawa.....	69
Rozdział II	
<i>Compliance</i> w bankowości – zadania, funkcje i struktura organizacyjna	73
1. Wprowadzenie	73
2. Specyfika zadań <i>compliance</i> w bankowości międzynarodowej – wyzwania rynków regulowanych	75

2.1. Zapewnienie zgodności działania banków z normami prawa i regulacjami nadzorczymi obowiązującymi w odmiennych jurysdykcjach	76
2.2. Tworzenie właściwych struktur organizacyjnych jako element budowania ładu korporacyjnego w bankach międzynarodowych.....	79
2.3. Mechanizmy ujednolicania funkcjonowania podmiotów wchodzących w skład międzynarodowych grup bankowych.....	80
3. Zadania służb <i>compliance</i> w bankach	84
3.1. Zapewnienie ładu korporacyjnego w instytucjach regulowanych	85
3.2. Unormowanie relacji w matrycowych i projektowych strukturach zarządczych	86
3.3. Zapewnienie zgodności z regulacjami nadzorczymi ...	88
3.4. Normy <i>soft law</i> w regulacjach prawa bankowego.....	92
3.5. Zapewnienie dostępu do informacji zarządczych	93
3.6. Sprawozdawczość finansowa	95
3.7. Zapewnienie zgodności z przepisami o charakterze transgranicznym.....	96
3.8. Rozstrzyganie zagadnień normatywnych związanych z różnicami kulturowymi	97
3.9. Zgodność z zaleceniami Komitetu Bazylejskiego.....	98
3.10. Plany zapewnienia zgodności	101
4. Funkcja doradcza służb <i>compliance</i>	103
4.1. Obowiązki wynikające z funkcji doradczej <i>compliance</i>	105
4.2. Rola informacji zarządczej.....	108
4.3. Szkolenia z zakresu <i>compliance</i>	109
4.4. Niezbędne kwalifikacje pracowników <i>compliance</i>	110
5. Zapewnienie zgodności jako element zarządzania ryzykiem działalności.....	111
5.1. „Apetyt na ryzyko”	114
5.2. Zarządzanie ryzykiem braku zgodności na przykładzie ryzyka zobowiązań pozaumownych związanych w ochroną własności intelektualnej.....	115
5.3. Ryzyko reputacyjne	121

5.4. Ryzyko braku zaufania do instytucji powołanych do rozstrzygnięcia sporów	123
5.5. Ryzyka braku zgodności wynikające ze zmian w prowadzonej działalności.....	126
5.6. Klasyfikacja ryzyka braku zgodności metodą światła drogowych	127
5.7. Zarządzanie ryzykiem braku zgodności na przykładzie ryzyk wynikających z umów z podmiotami publicznymi.....	130
5.8. Rola opinii prawnych w zarządzaniu ryzykiem braku zgodności.....	135
5.9. Zasady postępowania w przypadku niewypłacalności podmiotów publicznych	136
5.10. Immunitety formalne i materialne jako element ryzyka w relacjach banków z podmiotami publicznymi.....	140
5.11. Klauzule stabilizacyjne	142
5.12. Ryzyko polityczne w relacjach z podmiotami publicznymi.....	146
6. Funkcje kontrolne służb <i>compliance</i> w modelu trzech linii obrony przed ryzykiem braku zgodności	148
6.1. Kontrola podstawowa	151
6.2. Kontrola wtórna.....	152
6.3. Kontrola sprawowana przez audyt wewnętrzny	154
6.4. Rola <i>compliance</i> w ramach drugiej linii obrony.....	154
6.5. Ryzyka w działalności gospodarczej będące obszarem odpowiedzialności <i>compliance</i> w modelu trzech linii obrony	158
7. Funkcja kontrolna <i>compliance</i> – przedmiotowy zakres obowiązków w relacjach wewnętrznych i zewnętrznych....	159
7.1. Relacje zachodzące wewnątrz tej samej grupy kapitałowej.....	160
7.2. Relacje z klientami	168
7.3. Relacje z podmiotami publicznymi	174
7.4. Relacje z regulatorami	178
8. Struktura organizacyjna służb <i>compliance</i> na wybranych przykładach	182

8.1. Znaczenie zaangażowania władz statutowych spółek w zarządzanie ryzykiem braku zgodności	184
8.2. Znaczenie umiejscowienia <i>compliance</i> w strukturze organizacyjnej z uwagi na pełnione funkcje kontrolne.....	185
8.3. Modele umiejscowienia służb <i>compliance</i> w strukturach organizacyjnych.....	187
8.4. Niezależność służb <i>compliance</i> z punktu widzenia ich miejsca w strukturach organizacyjnych korporacji.....	190
8.5. Podział jednostek do spraw <i>compliance</i> w korporacjach.....	194
8.6. Zarządzanie ryzykiem <i>compliance</i> a zarządzanie ryzykami prawnymi.....	199

Rozdział III

Normy zgodnościowe – zakres regulowania.....	203
1. Wprowadzenie	203
2. Systemy normatywne stanowiące odniesienie dla norm zgodnościowych.....	205
2.1. Wytyczne Komitetu Bazylejskiego	207
2.2. Ekstraterytorialne oddziaływanie przepisów i regulacji nadzorczych	211
2.3. Normy <i>compliance</i> a prawo Unii Europejskiej.....	214
2.4. Amerykańskie przepisy dotyczące rynków finansowych a normy <i>compliance</i>	216
2.5. Normy <i>compliance</i> a inne systemy normatywne	220
2.6. Odniesienia norm <i>compliance</i> do wielu systemów normatywnych łącznie.....	224
2.7. Normy <i>compliance</i> a wybrane koncepcje prawa	225
2.8. Kryteria rozróżnienia norm <i>compliance</i> z uwagi na rodzaj działalności prowadzonej przez korporacje...	229
3. Wpływ przypadków nieprawidłowości w działalności banków na treść norm <i>compliance</i> – ujęcie przedmiotowe.....	231
3.1. Błędy w realizacji zadań <i>compliance</i>	233

3.2. Przeglądy nieprawidłowości regulowane normami <i>compliance</i>	235
3.3. Prawo konkurencji a normy <i>compliance</i>	239
3.4. Działania zabezpieczające.....	240
3.5. Niewłaściwa sprzedaż produktów i usług.....	242
3.6. Normy <i>compliance</i> a postępowania administracyjne przeciwko bankom.....	243
3.7. Dochodzenia w sprawie spekulacji walutowych.....	247
3.8. Sprawa Madoffa.....	248
3.9. Manipulacje na rynkach rozliczeń międzybankowych.....	250
3.10. Nieprawidłowości w dostosowaniu finansowych produktów pochodnych oferowanych klientom nieprofesjonalnym.....	256
3.11. Nieprawidłowości w sprzedaży produktów hipotecznych.....	259
3.12. Pożyczki na zakup papierów wartościowych.....	264
3.13. Sprawa Lehman Brothers.....	268
4. Normy <i>compliance</i> zapewniające zgodność z normami prawa.....	271
4.1. Znaczenie norm <i>compliance</i> dla zapewnienia zgodności z prawem.....	273
4.2. Międzynarodowe sankcje gospodarcze.....	274
4.3. Zgodność z normami prawa a centralizacja i outsourcing operacji.....	280
4.4. Zapewnienie ochrony danych osobowych.....	284
4.5. Elementy modelowej procedury tworzenia norm <i>compliance</i>	287
5. Normy zapewniające zgodność z wytycznymi korporacji ...	288
5.1. Zagadnienia objęte wytycznymi korporacji.....	290
5.2. Proces ujednolicania norm <i>compliance</i> w bankowości.....	293
5.3. Monitoring przestrzegania norm <i>compliance</i> przez pracowników.....	296
5.4. Czynniki wpływające na skuteczność norm <i>compliance</i> wewnątrz korporacji.....	299

5.5. Normy dotyczące globalnego zapewnienia zgodności we współpracy z audytem wewnętrznym	301
5.6. Normy lokalne regulujące współpracę służb <i>compliance</i> i audytu	303
5.7. Normy regulujące współpracę prawników i służb <i>compliance</i>	305
6. Typy aktów zawierających normy <i>compliance</i> – zakresy normowania	307
6.1. Standardy.....	308
6.2. Zasady	309
6.3. Reguły	310
6.4. Polityki.....	310
6.5. Strategie.....	311
6.6. Kodeksy postępowania	312
6.7. Podręczniki	313
6.8. Instrukcje.....	313
6.9. Zalecenia	314
6.10. Wytyczne.....	314
6.11. Regulaminy.....	315
6.12. Inne typy podziałów aktów zawierających normy <i>compliance</i>	315

Rozdział IV

Wpływ różnic kulturowych na stosowanie norm <i>compliance</i> w zależności od miejsca prowadzonej działalności	319
1. Wprowadzenie	319
2. Wpływ kulturowych różnic prawnych na sposób regulacji.....	320
2.1. Normy <i>compliance</i> w przedsiębiorstwach w Polsce.....	321
2.2. Normy <i>compliance</i> w korporacjach amerykańskich ...	323
2.3. Normy <i>compliance</i> w korporacjach Wielkiej Brytanii na przykładzie banków brytyjskich.....	326
2.4. Normy <i>compliance</i> w korporacjach francuskich.....	328
2.5. Wpływ różnic w ocenie ryzyka na sposób tworzenia norm zgodnościowych.....	329
2.6. Czynniki wpływające na proces tworzenia norm <i>compliance</i> niezależnie od różnic kulturowych	330

2.7. Odmienne warunkowane kulturowo zagadnienia regulowane normami <i>compliance</i>	332
2.8. Ujednocianie zasad tworzenia norm <i>compliance</i> mimo różnic kulturowych	334
3. Trudności w stosowaniu norm <i>compliance</i> z uwagi na różnice kulturowe	337
3.1. Typy trudności wynikających z różnic kulturowych w stosowaniu norm zgodnościowych.....	338
3.2. Sposoby zapewnienia jednolitości stosowania norm <i>compliance</i>	343
4. Różnice w sposobach interpretacji norm zgodnościowych	345
4.1. Komplikacje wynikające z kolizji norm prawnych i regulacji nadzorczych	345
4.2. Komplikacje wynikające z odmienności w rozumieniu identycznych pojęć.....	347
4.3. Interpretacje twórcze norm zgodnościowych	349

Rozdział V

Postulaty porządkujące – propozycja modelowego ujęcia norm <i>compliance</i>	353
1. Wprowadzenie	353
2. Hierarchia norm z uwagi na wzajemne wynikanie w ujęciu statycznym – wnioski <i>de lege ferenda</i>	354
2.1. Warunki konieczne dla hierarchicznego uszeregowania norm	356
2.2. Podziały pomocne przy ustalaniu hierarchicznego porządku norm <i>compliance</i>	357
2.3. Znaczenie mocy dyrektywnej norm <i>compliance</i> dla ich miejsca w hierarchii	360
3. Współzależność przedmiotowa norm <i>compliance</i> ze względu na treść regulacji w ujęciu dynamicznym	363
3.1. Wpływ odniesień do pozaprawnych systemów normatywnych na współzależność przedmiotową norm <i>compliance</i>	364
3.2. Inne zewnętrzne odniesienia norm <i>compliance</i>	367
3.3. Minimum treści regulacyjnej norm <i>compliance</i>	369

4. Propozycje zastosowania praktyk legislacyjnych zapewniających elastyczne formułowanie norm <i>compliance</i> w zależności od zmiennych warunków otoczenia	370
4.1. Reguły prawotwórcze a tworzenie norm <i>compliance</i> ...	371
4.2. Znaczenie kompetencji interakcyjnych w komunikowaniu treści norm <i>compliance</i>	372
4.3. Skutki błędnego rozpoznania kulturowego dla zasięgu obowiązywania norm <i>compliance</i>	374
4.4. Cele stanowienia norm <i>compliance</i> jako element wpływający na sposób ich formułowania.....	377
4.5. Przedmiot uregulowań a proces tworzenia jednolitych globalnych norm <i>compliance</i>	379
4.6. Propozycja ujęcia modelowego – podsumowanie	381
Akty prawne	385
Bibliografia	393
Inne dokumenty	417
Normy <i>compliance</i> na przykładzie bankowości. Studium teoretycznoprawne	419
Compliance Norms on Example of Banking. Theoretical Legal Studies	421

WPROWADZENIE

1. Cel opracowania

Celem tego opracowania jest dokonanie teoretycznoprawnej analizy charakteru i funkcji, jaką pełnią współcześnie normy zgodnościowe (normy *compliance*) w korporacjach z perspektywy ogólnej teorii norm, ze szczególnym uwzględnieniem przykładów z dziedziny bankowości i finansów. Termin „normy zgodnościowe” (normy *compliance*) rozumiany jest jako wprowadzany w korporacjach zbiór powiązanych ze sobą norm nakładających na ich adresatów obowiązek określonych zachowań zmierzających do zapewnienia działania tych korporacji w zgodzie z normami prawa, regulacjami administracyjnymi organów nadzoru oraz regułami postępowania określonymi w wewnętrznych aktach normatywnych tych korporacji¹. Normy zgodnościowe to zatem wszystkie

¹ Odpowiednio pojęcie *compliance* to stan zgodności, sposób prowadzenia działalności gospodarczej, w którym korporacja pozostaje w zgodzie z wszystkimi obowiązującymi ją normami prawa, regulacjami nadzorczymi i innymi odnoszącymi się do niej normami. Wykształcenie pojęcia *compliance* i przyjęcie go przez praktykę jest przede wszystkim wynikiem obserwowanych historycznie nieprawidłowości w funkcjonowaniu korporacji międzynarodowych, polegających na doprowadzeniu przez nie do sytuacji, w których działały sprzecznie z obowiązującym otoczeniem normatywnym. Z uwagi na fakt, że pojęcie to, wykształcone w anglosaskiej kulturze prawnej, wykracza poza węższe znaczenie zgodności z prawem, praktyka przyjęła stosowanie angielskiego *compliance* wymiennie z terminem „zgodność” i jego odpowiednikami w językach narodowych. Według definicji M. Romanowskiego *compliance* to „zespół reguł postępowania określających sposób przestrzegania przez pracowników przedsiębiorstwa przepisów prawa, dobrych praktyk postępowania w danej branży oraz wewnętrznych regulacji przedsiębiorstwa. *Compliance* jest to zatem wewnętrzne prawo przedsiębiorstwa”, M. Romanowski, *Wpływ compliance na skuteczność prawa gospodarczego* [w:] *Skuteczność prawa. Konferencja Wydziału Prawa*

te normy powstające w ramach globalnych instytucji gospodarczych skierowane do pracowników, władz statutowych i akcjonariuszy tych instytucji, a także do podmiotów wchodzących z nimi w relacje natury gospodarczej, których celem, z uwagi na interes tych instytucji, jest zapewnienie działania przez nie zgodnie zarówno z normami prawa obowiązującymi na terytoriach, na których instytucje te operują, jak i z innymi zaleceniami normatywnymi, które z uwagi na swój charakter administracyjny, społeczny, gospodarczy, etyczny bądź kulturowy włączone zostały przez te organizacje do katalogu obowiązujących nakazów, zakazów i umocowań².

Niniejsze opracowanie stawia sobie także za cel uporządkowanie stosowanej przez korporacje aparatury pojęciowej odnoszącej się do norm *compliance* z punktu widzenia teorii norm³. Jego celem jest ponadto scharakteryzowanie specyficznych właściwości poszczególnych typów norm *compliance*, opisany został także zakres przedmiotowy tych norm, przedstawiono przykłady oraz praktyczne komplikacje wynikające z globalnego zasięgu obowiązywania norm zgodnościowych⁴. Ważny jest też zaprezentowany w pracy realny wpływ, jaki normy te wywierają współcześnie na działalność instytucji finansowych, a pośrednio także na znacznie szerzej rozumiane globalne relacje gospodarcze⁵.

i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, 27 lutego 2009 r., red. T. Giaro, Warszawa 2010, s. 82.

² W takim rozumieniu normy *compliance* stanowią część architektury finansowej, określanej jako „układ instytucji oraz przepisów prawa i zasad, na których opierają się stosunki finansowe istniejące między podmiotami publicznymi i prywatnymi różnych państw. Definicja ta obejmuje swym zakresem zarówno instytucje czy rynki, jak i działania (praktyki) podejmowane na szczeblu państwowym przez organy władzy oraz podmioty prywatne w sferze gospodarczej i finansowej”, tak A. Jurkowska-Zeidler, *Nowa Globalna Architektura Finansowa*, „Gdańskie Studia Prawnicze” 2011/XXV, s. 535.

³ Zaproponowana w pracy aparatura pojęciowa odnosi się zarówno do stosowanych w praktyce terminów dotyczących poszczególnych typów norm *compliance*, jak i do określających te normy cech definiujących ich zakres przedmiotowy.

⁴ W niniejszej pracy przyjęto, iż przez globalny zasięg obowiązywania rozumie się jedną z cech norm *compliance*, polegającą na nałożonym na adresatów tych norm obowiązku zastosowania się do nich we wszystkich jurysdykcjach, w których prowadzona jest działalność tych korporacji.

⁵ Zob. W. Heyderbrand, *Globalization and the Rule of Law at the End of the 20th Century* [w:] *Social Process and Patterns of Legal Control*, eds. A. Febbrajo, D. Nelken,

Badaniami opisanymi w niniejszej pracy objęto zjawisko prowadzenia przez korporacje działań normotwórczych⁶. W efekcie tych działań powstają całe zespoły norm odnoszących się do podmiotów o różnym stopniu powiązania z owymi korporacyjnymi normodawcami⁷. Działania takie są podejmowane również w korporacjach niebędących bankami, czy szerzej – instytucjami finansowymi, a zatem w dużych instytucjach gospodarczych o zasięgu międzynarodowym, prowadzących także inne rodzaje działalności⁸. Ich cechą wspólną jest to, iż instytucje te wydają regulacje wewnętrzne o zróżnicowanym charakterze, których zakres normowania różni się w zależności od wielu czynników, takich jak rodzaj aktywności gospodarczej prowadzonej przez te instytucje, jurysdykcje, na obszarze których działalność korporacji jest prowadzona, oraz wynikające z tych różnic odmienne kultury prawne. Omawiane instytucje różnią się też ze względu na miejsce poszczególnych norm w ich wewnętrznej hierarchii⁹.

Jedną z przyczyn tworzenia przez korporacje, w tym przez korporacje finansowe, własnych norm o globalnym zasięgu obowiązywania jest potrzeba zapewnienia spójności prowadzonej przez nie działalności mimo różnic charakteryzujących poszczególne rynki¹⁰. Korporacje,

V. Olgiati, „European Yearbook of Sociology of Law” 2000/25 (2001), s. 72 i n.

⁶ Zob. L.C. Backer, *Global Panopticism: Surveillance Lawmaking by Corporations, States, and Other Entities*, „Global Legal Studies” 2008/101 oraz tego autora: *Multinational Corporations as Objects and Sources of Transnational Regulation*, „International Law and Compliance” 2008/14 (2), s. 499 i n.

⁷ Tak np. U.C.V. Haley, *Multinational Corporations in Political Environments: Ethics, Values and Strategies*, Knoxville 2001, s. 42.

⁸ Por. W. Twining, *Diffusion of Law: A Global Perspective*, „The Journal of Legal Pluralism and Unofficial Law” 2004/36 (49), s. 12 i n.

⁹ Z tego też powodu zawarte w pracy uwagi dotyczące norm *compliance*, ich zakresu przedmiotowego, wzajemnych relacji hierarchicznych, adresatów, a nawet zadań, funkcji i sposobów działania służb odpowiedzialnych za *compliance* odnoszą się zarówno do banków, jak i szerzej – do grup bankowych powiązanych strukturą własnościową i kapitałową, a także *in extenso* do wszelkich korporacji gospodarczych prowadzących inną niż finansowa działalność.

¹⁰ Stąd też „zasięg obowiązywania” odnosi się do kryterium geograficznego jako jednej z głównych cech odróżniających korporacje międzynarodowe, będące wielkimi organizacjami gospodarczymi działającymi równocześnie w wielu krajach, od innych przedsiębiorstw, w tym rozumieniu niebędących korporacjami. W takim znaczeniu

Tomasz Braun – doktor nauk prawnych, radca prawny w kancelarii G&T BRAUN Partners, wcześniej General Counsel w bankach GE Money i HSBC; wykładowca prawa handlowego na Uczelni Łazarskiego w Warszawie; od 2013 r. członek Rady Powierniczej tej Uczelni; specjalizuje się w prawie bankowym, finansowym i handlowym, a także w zakresie prawnych ram funkcjonowania korporacji międzynarodowych oraz zarządzania ryzykami prawnymi; ekspert w zakresie prawa gospodarczego na międzynarodowych konferencjach, seminariach i warsztatach; autor publikacji z tego zakresu.

Praktyka wskazuje ogromne zainteresowanie *compliance* wśród przedsiębiorców wprowadzających systemy zarządzania ryzykiem braku zgodności. Nie ma jednak usystematyzowanej wiedzy na ten temat. Książka uzupełnia tę lukę, odsyłając do rozwiązań stosowanych w przedsiębiorstwach prowadzących działalność na skalę międzynarodową.

Autor przedstawia istotę *compliance*, problemy wynikające z braku zarządzania zgodnością, związane z tym oczekiwania nadzorcze i obowiązki legislacyjne oraz wprowadzane na świecie rozwiązania modelowe. Dokonuje analizy charakteru i funkcji unormowań zgodnościowych w korporacjach z perspektywy praktyki i ogólnej teorii norm, a ponadto:

- porządkuje stosowaną przez korporacje aparaturę pojęciową,
- charakteryzuje specyficzne właściwości poszczególnych typów norm *compliance*,
- omawia przykłady oraz praktyczne komplikacje wynikające z globalnego zasięgu obowiązywania norm zgodnościowych,
- wskazuje realny wpływ, jaki normy te wywierają na działalność korporacji, a pośrednio na znacznie szerzej rozumiane globalne relacje gospodarcze.

Publikacja jest przeznaczona nie tylko dla adwokatów, radców prawnych i pracowników naukowych, lecz także dla pracowników administracji, menedżerów i przedsiębiorców.

9788381077866 W01P01

ISSN: 1897-4392
ISBN: 978-83-8107-786-6

9 788381 077866

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL